

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Oslo, 14.01.2019

Forståelsen av bokføringsforskriften § 5-4-1 tredje ledd – bruk av kontantfaktura som dokumentasjon ved kontantsalg

Bokføringsforskriften § 5-4-1 fikk ved forskrift 20. desember 2016 nr. 1752 et nytt tredje ledd, som bestemmer at kontantsalg ikke kreves registrert i et kassasystem etter § 5-3-2 hvis den bokføringspliktige i stedet utsteder salgsdokument (kontantfaktura) i samsvar med delkapittel 5-1. Unntaket trådte i kraft 1. januar 2019.

Det har vært en etablert forståelse i fagmiljøer og blant næringslivet at adgangen er ment å gjelde generelt for bokføringspliktige med kontantsalg. 7. januar avgir imidlertid Skattedirektoratet en uttalelse om forståelsen av unntaket og som for alle praktiske formål reverserer adgangen til kontantfakturering. Regnskap Norge mener dette er en svært uheldig situasjon. Næringslivet har innrettet seg etter gjeldende forståelse, der alle de som har lagt opp til kontantfakturering med et pennestøk har gått fra å etterleve reglene til å bli lovbrytere. Vi ber om at Finansdepartementet griper inn og gjenoppretter den opprinnelige forståelsen om at adgangen til å dokumentere kontantsalget med faktura gjelder generelt. Hvis forskriften kan oppfattes uklar på dette punkt, bør forskriften tilpasses deretter – for eksempel ved å flytte avsnittet om kontantfakturering til egen bestemmelse.

Saken utdypes nærmere nedenfor.

Adgang til kontantfakturering som et generelt unntak

Ordlyden i bokføringsforskriften § 5-4-1 tredje ledd angir ingen begrensninger for hvilke bokføringspliktige som kan anvende unntaket eller hvilke typer kontantsalg som kan dokumenteres med kontantfakturaer. Dette har som nevnt derfor vært forstått som et generelt unntak, som kan anvendes av alle bokføringspliktige og for alle typer kontantsalg. Dette understøttes blant annet av høringsnotat 12. april 2018 *Endringer i bokføringsforskriften* punkt

2.4.1.2, hvor Skattedirektoratet ønsket å oppheve det generelle kontantfakturaunntaket i bokføringsforskriften § 5-4-1. Unntaket ble imidlertid beholdt. Finansdepartementet skrev følgende om dette i sin nyhet 14. desember 2018 *Endringer i bokføringsforskriften* (vår understreking):

«I høringen ble det foreslått å begrense unntaket for bruk av såkalt kontantfaktura, ved å slette den nye bestemmelsen i bokføringsforskriften § 5-4-1 tredje ledd. På bakgrunn av flere høringsinnspill har Finansdepartementet besluttet å ikke endre bestemmelsen nå. Dette medfører at kontantsalg fra 1. januar 2019 ikke kreves registrert i et kassasystem dersom den bokføringspliktige utsteder salgsdokument (kontantfaktura) i samsvar med bestemmelser i bokføringsforskriften. Departementet vil i stedet samle erfaring med hvordan unntaket benyttes og hvilke konsekvenser det får, og vil gjennomføre en evaluering etter at reglene har virket noe tid.»

Det er ingenting i denne omtalen som tilsier at unntaket er begrenset slik Skattedirektoratet foreslo, heller tvert imot.

Skattedirektoratets innsnevring av det generelle unntaket

Gjennom prinsipputtalelse 7. januar 2019 *Bruk av kontantfaktura som alternativ til kassasystem*, løfter Skattedirektoratet imidlertid igjen sitt syn, med grunnlag i en lovteknisk fortolkning. Selv om ordlyden i bokføringsforskriften § 5-4-1 tredje ledd viser til «den bokføringspliktige» generelt, uttaler Skattedirektoratet at unntakets anvendelsesområde og hvem det gjelder må fortolkes innsnevrende utfra bestemmelsens plassering og forarbeider.

Helt konkret er det Skattedirektoratets uttalelse at kontantfakturaunntaket kun skal kunne anvendes av virksomheter som normalt benytter fakturaløsninger hvor identifisering av kunden «er en nødvendig del av prosessen for å kunne levere en vare eller yte en tjeneste». Dette kan ifølge direktoratet være virksomheter som regelmessig har kredittsalg hvor kunden faktureres i ettertid, eller virksomheter med løsninger som håndterer pasientopplysninger og som utsteder kontantfaktura på navngitt kunde i den forbindelse. Et annet eksempel er virksomheter med integrerte ordre/faktura-systemer, hvor gjester registreres ved bestilling av rom, passasjerer ved bestilling av lufttransport eller lignende.

Ifølge Skattedirektoratets uttalelse vil kontantfakturaunntaket, derimot ikke kunne anvendes av virksomheter som driver regulær detaljhandel/tjenesteyting og innretter seg med en løsning som krever registrering av personopplysninger ved kontantsalg. Dette er i tilfelle en svært omfattende innstramming i forhold til ordlyden i bestemmelsen og den forståelsen som har vært lagt til grunn fra før, og som næringslivet har innrettet seg etter.

Ikke forenklinger for næringslivet

Regjeringen er opptatt av forenklinger for næringslivet og har ambisiøse mål for sitt forenklingsarbeid. Å begrense virkeområdet for kontantfakturaunntaket, slik Skattedirektoratet gjør, er det stikk motsatte av å forenkle. Mange bokføringspliktige mister på denne måten en mulighet til å velge mellom alternative dokumentasjonsformer, og må bruke ressurser på å tilpasse seg andre krav. Det er heller ikke forenklende at regelverket blir mer komplisert, vanskeligere å forstå og mindre tilgjengelig. De bokføringspliktige må gjøre skjønnsmessige vurderinger for å avgjøre om de har anledning til å anvende kontantfakturaunntaket eller ikke, i stedet for å kunne legge bestemmelsens ordlyd til grunn og forstå dette som et generelt unntak.

Uforutsigbare rammebetingelser

Det er svært uheldig med en regelverksutvikling som preges av uforutsigbarhet og omskiftelighet. Næringslivet er avhengig av stabile rammebetingelser for å kunne drive effektivt og lønnsomt. Å endre forståelsen av et regelverk som har vært kjent siden 2016, en uke etter ikrafttredelsen, skaper ikke gode og stabile rammebetingelser for næringslivet.

Behov for avklaring

Vi ber med dette Finansdepartementet om å bekrefte at ordlyden i bokføringsforskriften § 5-4-1 tredje ledd skal legges til grunn slik den ble vedtatt, og slik den har blitt tolket og kommunisert siden 2016. Dette innebærer et generelt unntak som gjør at alle bokføringspliktige kan velge å utstede salgsdokument (kontantfaktura) i stedet for å registrere kontantsalg i et kassasystem, for alle typer kontantsalg, og at begrensningene i Skattedirektoratets prinsipputtalelse 7. januar 2019 ikke legges til grunn.

Med vennlig hilsen,

Regnskap Norge

Christine Lundberg Larsen
Adm. dir.

Hanne Opsahl
Leder Kommunikasjon og næringspolitikk